

سوال

در روستای ما اعلام اموال گم‌شده یا واکسیناسیون و دیگر موارد از طریق بلندگوی مسجد یا منبر در روز جمعه صورت می‌گیرد به این صورت که خطیب در خطبه دوم مردم را به بخشش و صدقه برای صندوق مسجد یا صندوق خیریه و دیگر موارد تشویق می‌کند. حکم این کار چیست؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولاً:

اعلام گم‌شده یا اعلام نشانه‌های مال گم‌شده در مسجد کار درستی نیست زیرا مساجد برای این کار ساخته نشده‌اند بلکه برای برپا داشتن یاد الله بنا شده‌اند. امام مسلم (۵۶۸) از ابوهریره - رضی الله عنه - روایت کرده که رسول الله - صلی الله علیه وسلم - فرمودند: **هرکس شنید در مسجد اعلام گم‌شده می‌کنند بگوید: خداوند آن را به تو برنگرداند! زیرا مساجد برای این ساخته نشده‌اند.**

همچنین مسلم (۵۶۹) از بُریده - رضی الله عنه - روایت کرده که مردی در مسجد گم‌شدن شتر سرخی را اعلام کرد، پس پیامبر - صلی الله علیه وسلم - خطاب به او فرمود: **پیدا نشود! مساجد برای چیزی بنا شده که برایش بنا شده.**

ابن عبدالبر - رحمه الله - می‌گوید: **الله تعالی بیان کرده که مساجد خانه‌هایی است که خداوند اجازه داده تا نامش در آن بلند و یاد شود و برایش صبح و شام در آنجا تسبیح گفته شود، بنابراین [مساجد] برای این ساخته شده و باید از هر چیزی که برایش ساخته نشده پاک و دور نگه داشته شود (الاستذکار: ۲/۳۶۸).**

ثانیاً:

تشویق مردم به کمک برای مسجد یا فقرا امری مشروع و مستحب است و از دعوت به خیر و یادآوری به آن است. بنابراین اشکالی ندارد که در مسجد صورت گیرد و خطیب یا واعظ آن را یادآوری کند زیرا از جمله اعمال خیر است که باید مردم را به آن دعوت کرد.

پیامبر - صلی الله علیه وسلم - نیز بر روی منبر خودشان به صدقه تشویق کردند چنانکه امام مسلم (۱۰۱۷) از مُنْذِرِ بْنِ جَرِيرٍ از پدرش روایت کرده که گفت: ما به هنگام روز نزد پیامبر - صلی الله علیه وسلم - بودیم که گروهی پا برهنه و بی لباس که پشمینه یا عبا را بر دوش خود انداخته بودند و شمشیر بر گردن آویزان کرده بودند و عمومشان و بلکه همه شان از مُضَرَ بودند از راه رسیدند. چهره پیامبر با دیدن فقر و نیازشان تغییر کرد پس داخل [خانه] شد و سپس بیرون آمد و بلال را امر کرد که اذان و اقامه گوید، سپس نماز گزارد و سپس خطبه خواند و فرمود:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ

(ای مردم از پروردگارتان که شما را از نفس واحدی آفرید پروا دارید)

تا پایان آیه:

إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبٌ [نساء: ۸]

(همانا الله بر شما نگهبان است)

و آیه سوره حشر را تلاوت فرمود که:

اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ [حشر: ۱۸]

(از الله پروا دارید و هر کسی بنگرد که برای فردا [ی خود] چه از پیش فرستاده است)

مردی از دینار و درهمش، از لباسش، از صاع گندمش و از صاع خرمايش صدقه داد - تا آنکه گفت - حتی نصف خرما - صدقه داد.

راوی می گوید: پس مردی از انصار کیسه ای آورد که دستش از آوردنش نزدیک بود ناتوان شود. می گوید: سپس مردم پی در پی صدقه آوردند تا آنکه دو توده انبوه از غذا و لباس دیدم و چهره پیامبر - صلی الله علیه وسلم - را دیدم که همانند نقره طلا اندود شده می درخشید پس فرمود: هرکس در اسلام سنتی حسنه بگذارد اجر آن و اجر کسی که پس از او به آن عمل کند را خواهد داشت بدون آنکه از پاداش آنان چیزی کم شود و هر کس در اسلام سنتی بد را قرار دهد گناه آن و گناه کسی که به آن عمل کند بر گردنش خواهد ماند بدون آنکه از گناهان آنان چیزی کم شود.

ثالثاً:

اعلام یا یادآوری امور عمومی که مصلحت عموم مسلمانان در آن است مانند اعلام برگزاری یک درس در مسجد یا

سخنرانی یا دوره‌ای علمی حتی اگر خارج از مسجد باشد و همینطور اعلام واکسیناسیون کودکان در مسجد اشکالی ندارد. زیرا نفع همهٔ مسلمانان به آن مربوط است و باعث حفظ کودکان آنان از بیماری‌ها است و حفظ بدن یکی از مقاصد شریعت است و اگر این در مسجد اعلام نشود شاید برخی واکسن کودکان را از دست بدهند و کودک بنا بر ارادهٔ خداوند بیمار شود.

آنچه ممنوع است، اعلام کارهای شخصی یا امور دنیوی محض مانند خرید و فروش یا اعلام گم‌شده در مسجد است.

والله اعلم